

*В.А. Іноземцев,
директор Полтавського кооперативного технікуму
С. Е. Мороз,
аспірант Полтавського національного педагогічного університету
імені В.Г. Короленка*

ПІДГОТОВКА ТОВАРОЗНАВЦІВ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У РАМКАХ НАВЧАЛЬНОГО КОМПЛЕКСУ «ТЕХНІКУМ–УНІВЕРСИТЕТ»

Сучасна вища освіта потребує пошуку та запровадження інноваційних підходів до формування нової освітньої регіональної політики у професійній підготовці фахівців, затребуваних ринком праці. Однією з форм такої співпраці є створення освітніх комплексів у регіонах. При цьому такий освітній комплекс (кластер) можна визначити як систему взаємопов'язаних закладів освіти, бізнесових структур, громадських та інших організацій, значимість яких, як цілого, перевищує суму складових частин [1].

У процесі професійної підготовки товарознавців у Полтавському регіоні сьогодні задіяні Полтавський кооперативний технікум, ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», Полтавська митниця Міндоходів, Полтавська торгово-промислова палата, Управління у справах захисту прав споживачів у Полтавській області та інші підприємства і бізнес-структури ринку митних послуг. На основі взаємодії, партнерства, співпраці, діалогу освітян з усіма зацікавленими суб'єктами встановлюються та актуалізуються результати навчання - очікувані роботодавцями професійні компетенції майбутніх товарознавців [2].

Сьогодні, в умовах поглиблення глобалізаційних та євроінтеграційних процесів в Україні, які суттєво змінили вигляд сучасного товарообігу, від майбутніх фахівців з товарознавства роботодавці очікують окрім традиційних знань і умінь, готовності надавати митно-брокерські послуги. Оскільки в умовах Болонського процесу вищі навчальні заклади отримали автономію та академічну свободу у розробці та впровадженні варіативних освітніх програм, викладачі Полтавського кооперативного технікуму і фахівці кафедри експертизи та митної справи ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» розробили і узгодили перелік професійних компетенцій майбутніх товарознавців у галузі митної справи, які необхідно сформувати під час навчання.

Так на рівні «молодшого спеціаліста» у варіативній компоненті виділено такі спеціальні професійні компетенції майбутніх товарознавців у митній справі:

- розуміння митної політики держави і ролі митних брокерів у сфері зовнішньоекономічної діяльності;
- здатність управляти взаємодією митного брокера з партнерами і клієнтами;
- готовність інформувати та консультувати учасників зовнішньоекономічної діяльності про правила та умови переміщення товарів через митний кордон України;
- здатність оцінювати відповідність товарної інформації вимогам нормативної документації;
- здатність здійснювати класифікацію товарів для митних цілей;
- здатність обирати чи змінювати митний режим, у який поміщуються товари і транспортні засоби;
- готовність аналізувати заходи тарифного й нетарифного регулювання на основі коду товару за УКТЗЕД;
- готовність розраховувати митну вартість товарів з урахуванням базисних умов поставок Інкотермс;
- здатність визначати країну походження товарів для митних цілей;
- здатність приймати рішення про нарахування митних платежів та здійснювати їх розрахунок;
- готовність проводити декларування товарів.

Визначені компетенції «молодшого фахівця» у подальшому враховуються педагогами під час розробки варіативних стандартів підготовки бакалаврів, спеціалістів та магістрів з товарознавства та експертизи у митній справі. На нашу думку, поєднання творчого потенціалу однодумців технікуму та університету сприяє створенню унікальних умов для професійного становлення майбутніх товарознавців, оскільки: забезпечується реалізація спільної мети (підвищення якості підготовки майбутнього фахівця); максимально повно задіюються міждисциплінарні зв'язки, у тому числі і з урахуванням наступності навчання (рівні професійної підготовки знаходяться у наступній супідрядності завдяки наскрізним (інтегрованим) освітнім програмам); варіативні освітні програми ураховують вимоги варіативних професійних стандартів технікуму і університету, розроблених з урахуванням побажань представників галузі (ринку праці); колективи технікуму і університету взаємодіють між собою та з підприємствами Полтавського регіону на основі принципу корпоративності.

Як зауважують науковці [3, 4], нагальною проблемою сьогодення є неузгодженість ринку освітніх послуг і ринку праці. В Україні не існує комплексного підходу до прогнозування потреб виробничої та невиробничої сфер у кваліфікованих спеціалістах і робітниках з урахуванням структури національної економіки. Однією з найбільш серйозних проблем є відсутність вірогідної статистики щодо реального співвідношення попиту й пропозиції кадрів на ринку праці України [4]. Ці негативні явища часто призводять до того, що підготовлені фахівці залишаються незатребуваними. Педагогічні колективи Полтавського кооперативного технікуму та ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» намагаються не допускати таких негативних проявів у працевлаштуванні випускників.

Виходячи із взаємного прагнення розвивати співробітництво у галузі товарознавчої освіти, налагодити процес тісної співпраці у професійній підготовці фахівців із товарознавства для митної сфери, навчальні заклади Полтавщини проводять спільну профорієнтаційну роботу, спільні ярмарки професій, спільний моніторинг суджень роботодавців про наявність у випускників технікуму та університету необхідних професійних та особистісних якостей, що дозволяє визначати потреби та очікування як зовнішніх, так і внутрішніх споживачів освітніх послуг, зіставляти очікування роботодавців і оцінювати якість професійної підготовки випускників, своєчасно коригувати і визначати перспективні вектори розвитку подальшого соціального партнерства.

Ці заходи, на наш погляд, дозволяють поліпшити якість підготовки фахівців з товарознавства і задовольняти потреби замовників ринку праці.

Список використаних джерел: 1. Стойкова В. Формування регіонального інноваційного соціокультурного освітнього кластера. [Електронний ресурс] – Режим доступу: URL : <http://prof.moippo.org.ua/index.php/osvitni-klasteri/42-dosvid-roboti>. – Назва з екрану. 2. Мороз С.Е. Формування готовності майбутніх товарознавців-експертів у митній справі до професійної діяльності як педагогічна проблема [Текст] / С.Е.Мороз // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. — 2013. — Вип. 1 (67). — С. 146-150. 3. Кочемировська О.О. Напрями оптимізації державної політики в сфері розвитку трудового потенціалу України: аналіт. доп. / О.О. Кочемировська. — К.: НІСД, 2013. - 38 с. 4. Шевченко Л. С. Дисбаланс професійної освіти і ринку праці: сутність, причини, шляхи подолання [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/5_PNW_2010/Economics/58093.doc.htm